

Mh.

II. ULUSLARARASI AHİLİK SEMPOZYUMU

19-20 Eylül / September 2012 KIRŞEHİR /TÜRKİYE
/

I * : ^ * * * i i i * M

THE 2nd INTERNATIONAL
SYMPOSIUM OF AKHISM

BİLDİRİLER

·-·-
U

,<fr

AEÜ AHİLİK Kİ

-

2. Uluslararası Ahilik Sempozyumu

The 2st International Symposium
of Akhism

19-20 EYLÜL | SEPTEMBER 2012 KIRŞEHİR | TÜRKİYE
- BİLDİRİLER -
Cilt I

Hazırlayan
Kâzım CEYLAN

Kırşehir, 2012

AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ
AHİLİK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA ve UYGULAMA MERKEZİ
YAYIN N U : 7

2. Uluslararası Ahilik Sempozyumu 19-20 EYLÜL 2012 KIRŞEHİR

- BİLDİRİLER -

Cilt I

HAZIRLAYAN

Öğr. Gör. Kâzım CEYLAN

*AEÜ Ahilik Kültürünü Araştırma ve Uygulama Merkezi
Müdürü*

REDAKSİYON

Yrd. Doç. Dr. Remzi CAN

Okt. Mahmut SEYFELİ

HABERLEŞME ADRESİ

Ahi Evran Üniversitesi Ahilik Kültürünü Araştırma ve Uygulama Merkezi
Güldiken Mah. İmam Hatip Cad. Nu: 52 40100 KIRŞEHİR
Tel: +90 386 21148 80
web: <http://akam.ahievran.edu.tr>
İleti: ahilic@ahievran.edu.tr

TASARIM & BASKI

Q C ^

SFN Televizyon Tanıtım Tasarım Yayıncılık Ltd. Şti.
Cevizlidere Cad. 1237. Sok. No: 1/17 Balgat/ANKARA
Tel: 0312 472 37 73
www.sfn.com.tr

*) Bu kitabın bütün hakları Ahi Evran Üniversitesi Ahilik Kültürünü Araştırma ve Uygulama Merkezine ait olup,
(elektronik/dijital ortam dahil) herhangi bir şekilde çoğaltılması, yayımlanması yasaktır.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.*

TAKIM ISBN: 978-9944-473-45-3

CİLT I ISBN: 978-9944-473-46-0

İçindekiler

ÖNSÖZ	K
<i>Hayati YAZICI</i>	
GALA YEMEĞİ KONUŞMALARI	XI
<i>Üğr. Gör. Kâzım CEYLAN</i>	XIII
<i>Prof. Dr. S. Kudret SAYLAM</i>	XV
<i>Yaşar BAHÇECİ</i>	XVI
<i>Muzaffer ASLAN</i>	XVII
<i>Abdullah ÇALIŞKAN</i>	XVIII
<i>Özdemir ÇAKACAK</i>	XX
<i>Mahir YAĞCILAR</i>	XXII
<i>Prof. Dr. Ahmet DA VUTOĞL U</i>	XXIV
AÇILIŞ KONUŞMALARI	XXXI
<i>Öğr. Gör. Kâzım CEYLAN</i>	XXXIII
<i>Doç. Dr. Cengiz TOMAR</i>	XXXVII
<i>Prof. Dr. S. Kudret SAYLAM</i>	XL
<i>Yaşar BAHÇECİ</i>	XLII
<i>Sezai UÇARMAK</i>	XLV
<i>Abdullah ÇALIŞKAN</i>	XLVII
AÇILIŞ OTURUMU	1
AHİLİĞİN TEMELLERİ VE ÖNEMİ	3
<i>Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL</i>	
DANIŞMEND OĞULLARI DÖNEMİNDE BİLİM VE AHİLİĞİN KURULUŞUNA ETKİSİ	11
<i>Prof. Dr. Mikâil BAYRAM</i>	
ANADOLU TÜRK MEDENİYETİNİN İNŞASINDA AHİLİK KURUMUNUN SOSYAL VE EKONOMİK KATKILARI	19
<i>Prof. Dr. Ekrem ERDEM</i>	
KÜLTÜR COĞRAFYAMIZDA AHİLİK	31
<i>Prof. Dr. Mehmet ŞEKER</i>	

I- AHİLİĞİN TEMELLERİ	39
AHİLİĞİN GÜNCELLENMESİ VE FARKLI KAPİTALİZMLER	41
<i>Prof. Dr. H. Musa TAŞDELEN</i>	
YESEVÎ DÜŞÜNCESİNDE AHİLİĞİN TEMEL İLKESİ AHLAKTIR	47
<i>Prof. Dr. Dosay KENJETAY</i>	
SEYYİD HASAN BİN SEYYİD KASIMIN KAYIT VE İSTİNSAH ETTİĞİ "KİTÂB-I FÜTÜVVETNÂME"	61
<i>Prof. Dr. Muhittin ELİAÇIK</i>	
TARİHSEL HAYATI VE GÖRÜŞLERİ BAĞLAMINDA AHİ EVRAN'IN YAZ(MA)DIĞI KİTAPLAR VE SÖYLE(ME)DİĞİ SÖZLER	71
<i>Yrd. Doç. Dr. Hayri KAPLAN</i>	
FÜTÜVVETNÂMELER BAĞLAMINDA AHİLİĞİN İTİKADI TEMELLERİ	105
<i>Yrd. Doç. Dr. Hilmi KARAĞAÇ</i>	
"LEVELS OF MEANING" AS ONE OF THE BASIC OF THE IKHWAN AL-SAFAS AKHISM	127
<i>Mohammadamin SHAHJOUEI</i>	
BİRAHİ İCAZETNAMESİ ÜZERİNE	137
<i>Yrd. Doç. Dr. Rıza YILDIRIM</i>	
BİR KAVRAM OLARAK AHİLİK: SOSYAL PSİKOLOJİK BİR YAKLAŞIM	149
<i>Yrd. Doç. Dr. Kasım TATLILIOĞLU</i>	
AHİLİĞİN TEMELLERİNDEN İKİ ÖNEMLİ ŞAHSİYET: ŞEYH SÜHREVERDİ VE ALÂÜDDİN KEYKUBÂT'IN FÜTÜVVET TEŞKİLÂTINA GİRİŞİ	165
<i>Arş Gör. Rifat İlhan ÇELİK</i>	
II-AHİLİĞİN EĞİTİM ANLAYIŞI VE UYGULAMALARI	179
AHİLİĞİN EĞİTİM ANLAYIŞI VE UYGULAMALARI	181
<i>Prof. Dr. Tayyip DUMAN</i>	
AHİLİK ve EĞİTİM	191
<i>Dr. Yusuf EKİNCİ</i>	
AHİLERDEN GÜNÜMÜZE ESNAF AHLÂKI VE ÇIRAK YETİŞTİRME YÖNTEMİ	199
<i>Yrd. Doç. Dr. Mustafa ÖCAL</i>	
AHİLERİN ANADOLU SELÇUKLU VE OSMANLI DEVRİ TÜRK TOPLUM HAYATINDA OYNADIĞI ROLLER	225
<i>Yrd. Doç. Dr. Ahmet GÜNDÜZ</i>	
AHİLİKTEN GÜNÜMÜZE ÇIRAKLIK EĞİTİMİ	247
<i>Remzi ÖZKAYA</i>	
III- AHİLİĞİN TARİHİ FONKSİYONLARI	279
AHİLİĞİN TARİHİ FONKSİYONU	281
<i>Prof. Dr. Refik TURAN</i>	
ANADOLU'DA BİRLİĞİN SAĞLANMASINDA VE OSMANLI DEVLETİ'NİN KURULUŞUNDA AHİLERİN ROLÜ	289
<i>Öğr. Gör. Kâzım CEYLAN</i>	

THE EVALUATION OF "THE DERBENT ORGANIZATION" OF THE OTTOMAN EMPIRE WITH AN ORGANIZATIONAL MANAGEMENT PERSPECTIVE: A HISTORICAL RESEARCH	305
<i>Yrd. Doç. Dr. İhsan ÇORA, Yrd. Doç. Dr. Kurtuluş Yılmaz GENÇ</i>	
AHİLİK ANLAYIŞININ XVIII. YÜZYILDA GEDİK SİSTEMİNDEKİ YANSIMALARI	315
<i>Doç. Dr. Mustafa Nuri TÜRKMEN</i>	
AHİ EVRENİN MOĞOL TAHAKKÜMÜNE BAKIŞI VE AHİLERİN MOĞOL KARŞITLIĞININ SEBEPLERİ	325
<i>Yrd. Doç. Dr. Mustafa AKKUŞ</i>	
IV- AHİLİĞİN İKTİSADİ BOYUTU VE İŞ AHLAKI	349
MESLEK AHLAKININ TEMEL BİR KAYNAĞI OLARAK AHİLİK	351
<i>Prof. Dr. İbrahim Hakkı AYDIN</i>	
AHİ TİCARET HUKUKU VE AHLÂKININ FIKHİ TEMELLERİ	363
<i>Prof. Dr. Adnan KOŞUM</i>	
AHİLİKTE AHLAKİ LİDERLİĞE	385
<i>Doç. Dr. Adnan CEYLAN, Abdullah AYKIR</i>	
AHİLİK İLKELERİ İÇERİSİNDE REKABET HUKUKUNUN YERİ	405
<i>Yrd. Doç. Dr. Ozan CAN</i>	
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE AHİLİKTE ZENAAT-SANAT VE TİCARET İLİŞKİLERİ	425
<i>Prof. Dr. Fatma ÖZTÜRK, Öğr. Gör. Özlem KAYA, Seda GEDİK</i>	
GÜNÜMÜZ İŞLETMELERİNDE ORTAKLIK KÜLTÜRÜNÜN TESİSİNDE AHİLİK TEMEL İLKELERİNİN YERİ VE ÖNEMİ	435
<i>Doç. Dr. Osman Nuri ARAŞ</i>	
AHİLİK TEŞKİLATININ GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE EKONOMİK HAYATTA ÜSTLENDİĞİ ROLLER	457
<i>Yrd. Doç. Dr. Fatih ÇELİK</i>	
EVRENSEL İŞ HOLOGRAMININ TOPLUMDA DÜZGÜN YANSIMASINA AHİ EVREN'İN/EVRAN'IN HİZMETİ	469
<i>Metanet AZİZKJZIALIYEVA</i>	
AHİLİK MODERN İŞLETMECİLİK DÜŞÜNCESİNİ NE KADAR KARŞILAMAK ZORUNDADIR?: -Etik Bir Tartışmanın Emik Düzlemi	485
<i>Yrd Doç. Dr. Gürcan PAPTAYA, Prof Dr. Nurhan PAPTAYA, Ars. Gör. A. Buğra HAMŞIOĞLU</i>	
TÜRK TİCARET KÜLTÜRÜ VE AVRUPA TİCARET KÜLTÜRÜYLE "OLUŞUM DİNAMİKLERİ" ARASINDAKİ FARKLAR	499
<i>Yrd. Doç. Dr. Oğuz KAYMAKÇI, Uzm. Okan ÖZTUTKAN, Dilek DEMİROCAK</i>	
AHİ EVRAN VELİ'NİN KURDUĞU YABANLU PAZARI VE YABANLU TÜRKMEN AŞİRETİ	521
<i>Baki Yasa ALTINOK</i>	

**BİR KAVRAM OLARAK AHİLİK:
SOSYAL PSİKOLOJİK BİR YAKLAŞIM**

AKHISM AS A CONCEPT:
A SOCIAL PSYCHOLOGICAL APPROACH

• K. . . . . u_____

Yrd. Doç. Dr. Kasım TATLILIOĞLU

Bingöl Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi
Gelişim Psikolojisi Anabilim Dalı
Psikoloji Bölüm Başkanı

ÖZET

Günümüzde "Ahilik" esnafa özgü bir kavram olarak algılanmakta; Ahilik denilince esnaf, esnaf denilince de Ahilik akla gelmektedir. Ahilik, 13.y.y. 'in ilk yarısından, 19.y.y. 'in sonlarına kadar, Türk insanının mesleki, ahlaki ve sosyal bağlamda olgunlaşmasını sağlayan, sanat ve meslek icra edenlerin gereksinimlerini, davranış biçimlerini ve çalışma şartlarını ve ilkelerini düzenleyen fonksiyonel bir sosyal kurumdur. Ahilik, mesleki teşkilatlar ve yaygın eğitim kurumları olarak bilinen ilk ciddi mesleki kurumlardır. Aynı zamanda dönemin bir sivil toplum kuruluşu rolünü de üstlenmiştir. Ahilikte amaç, Türk örf, adet, gelenek ve görenekleri ile islam inancını birleştirerek, bireylerin sosyal, kişilik, ahlaki ve mesleki gelişimlerini ve olgunlaşmalarını sağlamaktır. Bu kurumlarda her yaş ve her sınıftaki insanlar eğitildiğinden, bireylere sosyal hayatı düzenleyen dini, ahlaki ve mesleki değerler kazandırılmış ve böylece aralarındaki sosyal bağlar kuvvetlendirilmiş, güzel ahlaklı ve akıllı selim bireylerden oluşan sağlam bir sosyal doku ve sosyal yapı oluşturulmuştur. Bu gelenek, asırlarca sosyal kalıtım yoluyla nesilden nesile aktarılmıştır. Birey-toplum münasebetlerinde de Ahilik, toplum için bireyi, birey için toplumu feda etmeyen bir anlayışa göre hareket etmiştir. Böylece, "Akla yar, nefse düşman olan faziletli er kişi"ler yetiştirilmesi benimsenmiştir. Ekonomik hayatta, çalışma ve iş hayatı ibadet sayılmaktadır. Bireye verilen değer sonucunda dayanışmacı ve diyaloga dayalı toplum yapısı ortaya çıkmıştır. Sınıf çatışmasının ve menfaat çatışmasının olmadığı, aksine iç huzur ve sosyal barışın sağlandığı bir toplum yapısının şekillenmesinde önemli işlev üstlenmiştir. Bireysel bağlamda ise, kendisiyle ve içinde yaşadığı toplumla barışık ve uyumlu, yetenekli, mesleki ve sosyal becerileri gelişmiş, sosyal kuralları ve değerleri öğrenmiş, davranışlarında ölçülü hareket eden, sağlam karakterli ve sağlam kişilikli bireyler bu kurumlar vasıtasıyla topluma kazandırılmıştır. Böylece, Ahilik kurumları, "birey-toplum " bağlamında önemli işlevler üstlenmiştir.

Bu bildiri de Türk kültür ve medeniyet tarihi içinde, önemli bir yaygın eğitim kurumu olarak önemli işlevler üstlenmiş olan Ahilik mesleki teşkilatı, bir kavram olarak ele alınarak, psiko-sosyal analizi yapılmış, bireylerin kişilik, mesleki ve sosyal gelişimindeki önemi ve fonksiyonları üzerine genel bir değerlendirmede bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Ahilik; sosyalleşme, karakter; kişilik; meslek; çırak; sosyal kalıtım.*

ABSTRACT

Today "Ahilik (Akhism) " is perceived as a concept peculiar to tradesman; tuhen ive say Akhism tradesman comes, ivhen ive say tradesman Akhism comes to mind. Akhism is a functional, social foundation ivhich makes Turkish people mature in the context ofprofession, morality and socio from thefirst half of 13th century to the end of 19th century, and organizes the requirements, the shapes oftheir behaviour, work conditions and principles ofthose who performs art and profession. Akhism is the first true occupational foundations knoum as occupational organizations and informal education foundations. it also undertook the role of a civilian society foundation of that period. The aim in Akhism is to get individuals to develop and to mature socially, personally, morally and professionally, combining the Turkish consuetude, custom, antiquities and the belief of islam. As the people of every age and class have been educated in these foundations, individuals have been acauired the religious, moral and occupational values that organize social life andso the social connections have been reinforced and as a result a healthy social connection and structure that has been formed of ivell-behaved and sensible people has been composed. This tradition has been transferredfrom generation to generation by social heredity for centuries. Akhism in the relation ofindividual and society has behaved according to the understanding of not sacrificing individualfor society and society for individual. So, that "Virtuous people utho are friends to mind, enemies to the flesh" are educated have been appropriated. in the economic life, ivorking and business life is considered as ivorshipping. As a result ofvalue that is given to individual, a solidarist and dialogue based society structure has appeared. it has undertaken an important function in the embodiment of a social structure ivhere there is no class conflict and benefit conflict, on the contrary peace of mind and social reconciliation is provided. As for the individual context, the individuals ivho are in peace and harmonious with themselves and the society in ivhich they live, talented, the individuals ivhose occupational and social abilities are developed, the individuals ivho learnt the social rules and values, ivho behaves prudently, ivho are ivell-charactered and ivho have goodpersonality have been taken to the society through these foundations. So, Akhism foundations has undertaken importantfunctions in the context of "individual-society".

in this report, Akhism occupational organization, ivhich has undertaken important functions as an important common foundation of education in the history of Turkish culture and civilization, taking up as a

concept, the psycho-social analysis has been done and a general evaluation has been done on the importance and junctions in the personality, occupation and social development of individuals.

Key Words: Ahism; socialization; character; personality; occupation; apprentice; social heritage.

1. Giriş

Ahilik Teşkilatı'nda, insan-insan, insan-toplum, insan-eşya, insan-tabiat ilişkileri, bireyin mutluluğuna ve toplumun huzuruna göre düzenlenmiştir. Ahiliğin temel felsefesi, doğru, güvenilir ve emin insan olma bağlamında "insanın eline, diline, beline sahip olması"dır. Bu yaklaşım, Ahilerin dünya ve ahret mutluluğu için dengeli bir hayat sürmelerini sağlamıştır. Dolayısıyla emek (iş) gücünün, tüketicinin ve tabiatın (doğanın) sömürülmemesi, aralarında adalet ve denge ilkeleri korunarak ve haksız rekabetin önüne geçilerek, bireysel ve toplumsal huzurun sağlanmasına çalışılmıştır. Ahilik kültürünü alan bireyler, dayanışmacı bir ruh yapısına sahiptirler. Birlik ve beraberlik içinde büyük hedeflere yürümeyi ilke edinirler. Ahilik, üretmeden tüketmeye, ihtiyaç fazlasını tüketmeye, israfa, güçlünün zayıfı sömürmesine, haksız kazanç sağlamaya, insanları kandırmaya karşı olan bir sistem üzerine kurulmuştur. Kısaca, ahlaki ve insani olmayan her türlü davranışa karşıdır. Bu amaçlar doğrultusunda, mesleğe adımını atan çıraklara ilk önce toplumun ahlaki değerleri öğretilmekteydi. Daha sonraki aşamalarda ise, meslek eğitimine geçilirdi. Meslek eğitimindejise teoriden çok "yaparak ve yaşayarak öğrenme" (learning by doing) ön plandaydı. Bu sistemde, bireylere verilen eğitimde sadece mesleki bilgi ve beceriler değil, aynı zamanda dini, ahlaki, askeri, sanatsal ve toplumsal bilgiler de öğretilmiştir. Ahilikte bilinçli ve sosyal sorumluluğu gelişmiş insan yetiştirilmeye özel bir önem verilmiştir. Bu sistemde, "çalışmak, öğrenmek ve olgun insan olmak" için çaba gösterilmiş ve "birinin diğersiz olamayacağı" anlayışı benimsenmiştir. Ahilik modelinin temelinde insanların birbirini sevmesi, değer vermesi, yardım etmesi, fakir ve yoksulu gözetmesi, iş hayatında ve alış-verişte ahlaki kuralları ölçüt alması ilke olarak benimsenmiştir Ahilerin ilk teşkilatlanmaları Kırşehir, Eskişehir ve Ankara'da olmuştur. Ahiler kent ve kasabaları dolaşarak özellikle meslek ve sanat sahiplerini örgütlemişlerdir. Ayrıca Ahi Evran'ın eşi Fatma Bacı da kadınları bir araya getirmiş, özellikle savaşlarda etkinlik gösteren "Bacıyan-ı Rum"u kurmuştur (<http://www.ahilik.net/index.Erişimtarihi:1> 1.08.201).

2. Araştırmanın Amacı

Türk düşünce sistemi içerisinde var olan Ahilik, toplumun her kademesinde bir takım uygulama, tören ve inanışlarla kendini göstermektedir. Türk Milleti'nin sosyo-kültürel tarihi içerisinde Ahilik anlayışının ve teşkilatlanmasının

önemli bir yeri vardır. Ahilik sisteminde, fakir ile zengin, üretici ile tüketici, işçi ile patron, usta ile çırak, işgücü ile sermaye, birey ile toplum, millet ile devlet arasında sağlıklı ilişkiler kurulması esas alınmıştır. Bu araştırmada Türk kültür ve medeniyetinde tarihi bir fonksiyonu olan Ahilik Teşkilatı birey-toplum bağlamında ele alınmıştır. Ahilikteki sosyal ve ekonomik yaşamın bireye kazandırdığı davranışlar araştırılmıştır.

Ahiliğin özünde ayrımcılık, parçalanmak yoktur. Birleştirmek ve bütünleştirmek vardır. Bu düşünce; herhangi bir alanda değil her konumda ürünlerini vermiştir. İş bölümü yapmayı ve akılcı çalışmayı, parçaları bütünleştirmeyi önermiştir. Birlikten dirlik doğacağını, bir elin nesi var, iki elin sesi var deyişiyle özetlemiştir. Birlik, toplumu meydana getiren herkesi içine alan; hiçbir bireyi dışarıda bırakmayan bir yapıdır. Aksi halde sürüden ayrılanı kurt kapar atasözünüyle, bölünmenin tehlikesini ortaya koyar (www.ahilikderneği.org.)

3. Araştırmanın Kavramsal Temelleri

3.1. Ahiliğin Tanımı

Türk Dil Kurumu sözlüğünde Ahi, "erkek kardeş", Ahilik ocağında olan kimse "eli açık ve cömert" olarak tanımlanmaktadır. Ahilik ise kökü eski Türk töresinde olan ve Anadolu'da yüksek bir gelişim gösteren esnaf, zanaatçı, çiftçi gibi bütün çalışma kollarını içine almakta, "eli açık" ve cömert" olarak tanımlanmaktadır. Daha geniş bir açıdan Ahilik, "temel kaynakları Fütüvvetnârnelerde yer alan insani erdem ve prensipleri benimsemek ve savunmak esasına dayalı bireylerin kişilik ve ahlak bakımından da donanımlarını sağlayan bir kurumdur. Fütüvvet, "soy temizliği, menlik, yiğitlik, gençlik, delikanlılık, cömertlik, el açıklığı ve esnaf teşkilatı" anlamlarına gelmektedir (Kurtulmuş, 2011; TDV, 1998; Doğan, 1998; AnaBritannica, 1993; www.ankaracamcilarodasi.org.tr/resimler/ahilikhaftasi.pdf; www.ahilik.net; <http://istesob.org/ahilik.html>, Erişim tarihi: 11.08.2012). Koksall (2008)'e göre Ahilik ise, "İslam dünyasında Abbasi halifesi Nasır Li-dinillah tarafından kurumsallaştırılan "fütüvvet" kurumunun, Anadolu'da XIII. yy'dan itibaren milli ve yerli unsurlarla donanmış bir şekli iken; Akman'a (2006) göre ise Ahilik, mesleki-ahlaki bir örgüt olan, Anadolu'ya özgü bir kuruluş olup, toplumun tümünü kapsayan bir değerler sistemidir. Terim olarak Ahilik, XIII. Yüzyılda Anadolu'da, Balkanlar'da, Kırım'da Türkler tarafından kurulan esnaf, sanatkâr ve üretici (sanayi) birlikleri ile bu birliklerin uyguladıkları ahlaki, siyasi, iktisadi, felsefi duygu ve prensipler anlamına gelir (www.ahilikderneği.org, Erişimtarihi:08.09.2012).

Bir şehirde ne kadar esnaf teşekkülü varsa, her birinin ayrı reisleri olup, en büyüğüne "Ahi Baba" derlerdi. Ahi babalar, reisleri buldukları bütün esnaf teşekküllerinin sistemli şekilde çalışmasını temin etmek, şikâyetleri devlete iletmek ve mesleğe yeni girenlere "şed" bağlatmak, gibi yetkilere sahipti. Osmanlı ülkesindeki bütün Müslüman sanatkârlar, Ahi babalardan ve onların yetki verdi-

ği kişilerden aldıkları izin belgesi ile iş görür, sanat icra eder ve satış yapabilirlerdi. Ayrıca Ahi babalar, emirlerindeki idareciler vasıtasıyla, esnaflığa aykırı hareketlerde bulunanları kontrol eder ve cezalandırırlardı (TDV, 1998:527-528).

3.2. Ahiliğin Ortaya Çıkışı

Ahilik, Anadolu'da 13. y.y.'da Ahi Evran döneminde gelişmiştir. Ahilik Teşkilatının kurucusu Ahi Evran, Azerbaycan'ın Hoy kasabasında doğmuştur (1171). Ahilik Teşkilatının Anadolu'da kurulup gelişmesinde, "Fütüvvet" teşkilatının büyük bir tesiri vardır. Temelde Kuran'a ve Hz. Peygamberin sünnetine dayandırılan prensipleriyle İslami anlayışa doğrudan bağlı olan Ahiliğin, Tasavvufta önemli bir yeri bulunan "uhuvveti" hatırlatmasından dolayı kolayca yayılması ve kabul görmesinde etkili olmuştur. Türklerin İslamiyeti kabul etmeleri ve Anadolu'ya yerleşmelerinden "itibaren Fütüvvet" ülküsünü benimseyip kendilerine has "yiğitlik, cömertlik, kahramanlık" vasıflarıyla süslemişlerdir. Bununla birlikte, Ahiliğin temel belirleyici olan İslamî Tasavvufî düşünüş ve yaşayış her devirde geçerliliğini korumuştur. I. Alaeddin Keykubat zamanında, Halife Nasır'ın meşhur mutasavvıf Şehabeddin Sühreverdiyi Anadolu'ya göndermesinin Anadolu'da Ahi teşkilatının kurulmasında önemli bir yeri vardır. Anadolu'da Ahiliğin kurucusu olarak bilinen ve İran'ın Hoy şehrinde doğan Şeyh Nasuriddin Mahmut (O. 1262) sonraları Ahi Evran ismiyle anılmıştır. Özellikle I. Alaeddin Keykubat'ın büyük destek ve yardımıyla, Ahiliğin Anadolu'da kurulup gelişmesinde Ahi Evran'ın büyük rolü olmuştur (TDV, 1998). Ahi birlikleri her kurum gibi, belli ihtiyaçları karşılamak gayesi ile kurulmuşlardır. "Asya'dan gelme sanatkar ve tüccar Türklerin, yerli tüccar ve sanatkarlar karşısında tutunabilmeleri, onlarla yarışabilmeleri, ancak; aralarında bir teşkilat kurarak dayanışma sağlamaları, bu yolla iyi, sağlam ve standart mal yapıp satmaları ile mümkün olabilirdi. Ahi birlikleri bu şartların tabii bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır (Ekinci, 1989).

Zaman içerisinde sosyal içeriği değişen Ahilik Teşkilatı, 17. y.y.'dan sonra loncalara dönüşmeye başlamıştır. Osmanlı Devleti'nin gerileme döneminde, Ahi birlikleri büyük ölçüde çözüldü. Tümüyle loncalara ve gediklere dönüştü. 18. y.y.'dan sonra, iç ve dış ekonomik gelişmelerin etkisiyle işlevlerini yitirmeye başladılar, Meşrutiyet dönemi yenilikleriyle de iyice zayıflamışlardır (Ana Britannica, 1993; Ekinci, 1989).

3.3. Ahiliğin Amacı ve İşlevi

Ahiliğini asıl amacı, insanların dünya ve ahrette huzur içinde olmalarını sağlamaktır. Ahiler, çatışmacı değil, dayanışmacı bir ruh yapısına sahiptirler. Anadolu'da XIII.yy'da devlet otoritesinin zayıfladığı dönemde, şehir hayatında yalnızca iktisadi değil, siyasi yönlerden de önemli faaliyetlerde bulunmuşlardır. Ahiler, bağımsız bir siyasi güç olmamakla birlikte, zaman zaman merkezi otorite

tenin zayıfladığı, anarşi ve kargaşanın ortaya çıktığı dönemlerde siyasi ve askeri güçlerini göstermişler ve önemli fonksiyonlar üstlenmişlerdir. Anadolu Selçuklu Devleti zamanında, bu birlikler mesleklere ait problemleri hallederek, devlet ile olan münasebetleri düzenlemekteydiler. Mal ve kalite kontrolü, fiyat tespiti bu birliklerin asli görevi idi. Teşkilata yeni girenlere, "çırak" veya "yiğit" denirdi. Mesleğin geleceği açısından, çırakların yetiştirilmesine çok özen gösterilirdi. Ahilik Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda da önemli rol oynamıştır. Âşık paşazade, Osmanlı Devleti'nin kuruluşu sırasında aktif rol oynayan 4 zümre arasında Ahileri de zikretmektedir. Çıraklar, mesleği çok iyi öğrenmedikçe, dükkân açamazlardı. Birlik içinde yükselmek için, mesleki ehliyet ve liyakat şarttı. Sanat erbabı içerisinde, en dürüst ve en çok saygıya değer olan, muhtemelen yaşça da önde olan bir üstat teşkilatın reisi olup, kendisine "ahi" deniyordu. Büyük âlim ve mutasavvıf Şeyh Edibali de bir Ahi şeyhi olup, kızını Osman Gazi ile evlendirmiştir (TDV, 1998).

Ayrıca, esnaf ve çiftçi üretici kesimlerin üretim şekillerini, üreticilerin birbirleri ve toplulukla ilişkilerini düzenleyen, iş ahlakına dayalı bir üretim felsefesi oluşturan Ahilik, yardımlaşmaya, zayıfların ve gariplerin korunmasına da geniş yer vermiş, Anadolu'nun sosyal ve ekonomik hayatında tesirlerini günümüze kadar devam ettirmiştir (Doğan, 1998). Ahilik, kasaba ve şehir nüfusunun büyük bir çoğunluğunu oluşturan esnafın davranışlarını da belirlemiştir. Osmanlı zanaatları, çırak-kalfa-usta eğitiminde öğrenildiğinden, Ahilik adabı sosyo-ekonomik yapının temel ahlaki işlevini yerine getirmekte idi (İnancık, 1999). Köylere kadar yayılmış olan bu teşkilatın temelinde yardımlaşma ve topluluk düzenini koruma yatar. Ahi örgütleri dışında kalan bir kişi, her hangi bir etkinlikte bulunamazdı. Ayrıca, Ahi zaviyelerinde, kadılar ve müderrisler tarafından düzenli olarak dersler verilirdi. Okuma yazma bilmeyen kalmaz, herkese yeteneğine göre, "hat, tezhip, müzik ..vb" bir sanat mutlaka öğretilirdi. Ayrıca, kılıç kullanma, ata binme, ok atma gibi askerlik becerileri öğretilirdi. Alım-satım işlerinde birlikte davranma, belirli topluluklar biçiminde ortaklık, kalitede standartlaşma temel ilkelerdi. Kurallar Ahilerin bozuk mal satmamalarını öngörür, satanlar meslekten men edilirdi. Aralarında bir özdenetim sistemi vardı (Ana Britannica, 1993). Ahi Evran, mesleği, yaşantısı ve mücadelesiyle günümüz insanının ihtiyacı olan bir insan modelini de ortaya koymaktadır. Ahi Evran, mesleğiyle örnek olduğu gibi yaşantısıyla da örnektir. Çünkü o, dürüst, çalışkan, cömert insanlardan oluşan bir toplum özlemiyle Ahi zaviyelerini kurup yaygınlaştırmaya çalışırken derviş yumuşaklığında bir "ipek"; Anadolu'nun işgal edilmesine seyirci kalmayıp çevresindeki Ahilerden oluşturduğu güçlerle Moğol istilasına karşı bayrak açarken -bir belgede söylendiği gibi- 1 Tatar muhalifi, savaştan bir çelik" idi (Koksal, 2008). Yaklaşık 1000 yıl Türk Milletinin Anadolu'daki sosyal, ekonomik, kültürel ve politik hayatında önemli fonksiyonlar üstlenmiştir (Akça, 2003).

İbn-i Batuta, Seyahatnamesi'nde, Ahilerin "zorbaların hakkından gelmek, onları yok etmek, zalim ve edepsiz tabakasıyla bunlara katılan şirretleri katledip ortadan kaldırmak hususunda bunların bir benzeri yoktur" demektedir (Şeker, 2006). Buradan da anlaşıldığı gibi, Ahiler kötülöklere karşı olup, kötölöklere ortadan kaldırarak, toplumda huzur, barış ve güvenliği sağlıyorlardı. Mahalli otorite, Ahiler tarafından temsil edilirdi. Ahilik önemlidir, çünkü Türk toplumunun ve bütün insanlık âleminin kurtuluş programı Ahilikte saklıdır (Koksal, 2008).

3.4. Ahilikte İş Ahlakı ve Görgü Kuralları

Ahiliğin özünde insan sevgisi vardır. Ahilik insanı bir bütün olarak görmekte ve onu bütün yönleriyle geliştirmeyi amaçlamaktadır. Ahilik ahlakının kaynağı Fütüvvettir. Fütüvvet, "genç, yiğit, cömert demek olan "feta" kelimesinden türemiştir (Koksal, 2008).

"Ahilik, hem dünya, hem de Ahreti birlikte düşünen bir felsefeye sahiptir. Bu görüşü emreden ayet ve hadisler de vardır. "Hiç ölmeyecek gibi dünya için, yarın ölecekmiş gibi Ahret için" çalışmayı emreden hadis dünya ile Ahreti ne güzel bütünleştirmektedir. Ahilikte mal, servet ve sadece kazanç için çalışmak hiçbir zaman kendi başına bir anlam taşımazdı. Bunlar, ancak kendinden üstün bir gayenin gerçekleşmesine vasıta oldukları takdirde bir değer ifade ederler. Örneđin, başkalarına muhtaç olmadan yaşamak için veya başkalarına yardım etmek için kazanılan para değerlidir. Para kazanmayı hayatın gayesi haline getirmek Ahilik düşüncesine terstir. Çünkü vasıta olan para, gaye haline gelirse, gaye olan ahlaki değerler de vasıta haline gelir ki, bu son derece ahlaksız, zalim ve sömürgeci dünya görüşünün temeli olur. Örneđin, para kazanmak gaye olursa, başkalarına yardım etmek de bir vasıta olur. Bunun uygulamadaki sonucu kişilerin daha çok para kazanmak için başkalarına yardım yapmasıdır. Hayır, yapmak için değil de, başkalarının güvenini ve saygısını kazanarak karını arttırmak isteyen tüccarların fakirlere bu gaye ile yardım etmesi böyle bir zihniyetin ürünüdür. Genellikle buna yardım değil, kazanç usulü denilebilir. Çünkü amaç fakirlere yardım etmek değil, onları vasıta olarak kullanıp daha çok para kazanmaktır. Yardımın vasıta olarak kullanılmaması için İslam dini "sağ elin verdiğini sol elin bilmemeli" ölçüsünü getirmiştir.

Ahilerin mal ve servet hakkındaki düşünceleri, onların ekonomik faaliyetlerine de yansımıştır. Ahiler, insanların kendi emekleri ile geçinmelerini ve hiç kimseye muhtaç olmamalarını isterler. Bu sebeple, Ahilerin emeğini değerlendirebilecek bir işi, özellikle bir sanatı (zanaatı) olması, ahlak kaidesi haline getirilmiştir. Bazı Fütüvvet namelerinde işsizlik "batıl" olarak kabul edilmekte ve "ahlaksızlık" sayılmaktadır. Bu sebeple Ahiler çalışmayı ibadet saymışlardır. Onun için Ahilerin iş yerleri, onların ibadet yerleri olarak bilinir. Ahilikte iş yerleri, mescitler hatta camiler derecesinde kutsaldır. Ahinin iş yeri Hak kapısıdır. Bu kapıdan hürmetle

girilir, saygı ve samimiyetle çalışılır, helalinden kazanılır, helal yerlere ve israf ve savurganlıktan kaçınılarak kararınca harcanır (<http://istesob.org/ahilik.html>).

Ahilik teşkilatının yüksek ahlaki değerleriyle yetişen Osmanlı esnaf, sanatkâr ve tüccarı Batılı devletler nazarında çok önemli bir yer edinmiştir. Alman Başbakanı Bismark "Türkler, Asya'nın centilmenleridir" sözüyle Ahilik kültüründe yetişen Türk insanını tanımlıyordu. Ayrıca İngiliz Ticaret Odalarının birinde aslı bulunan levhada "Her zaman Türk tüccarları ile alışveriş et" sözünün yer alması Türk esnafının, tüccarının ve sanayicisinin dün sahip olduğu ve bugün terk ettiği Ahilik kültürünü ifade etmektedir. İş başında verilen eğitim ile iş dışında verilen eğitim birbirini tamamlar. Farabini'nin de ifade ettiği gibi, tüm bu ahlaki ilkeler, Ahi teşkilatının Medinet'ül-Fadılâyı yani "mükemmel ve müreffeh bir toplum oluşturmak" hedefinin bir neticesidir (Erken, 1999). İbn-i Batuta'ya göre, Ahilerin günlük yaşayışlarında, ibadet ve zikrin yanında eğlenmenin de ayrı bir yeri vardı (Şeker, 2006).

Ahi ahlakını meydana getiren kurallar:

1. Ahiler, birkaç iş veya sanatla değil, yeteneklerine uygun olan tek bir iş veya sanatla uğraşmalı
2. Ahinin emeğini değerlendirecek ve onurunu koruyacak bir işi veya sanatı olmalı
3. Ahi doğru olmalı, emeği ile hak ettiği kadar kazanma yoluna sapmamak
4. Ahi, bilgi sahibi olmalı, bilginleri sevmeli, onlara karşı küçük düşmemeli, aldığı bilgileri yerinde ve zamanında kullanmalı
5. İyi huylu ve güzel ahlaklı olmalı
6. İşinde ve hayatında doğru ve güvenilir olmalı
7. Sözünü bilmeli ve sözünde durmalı
8. Hizmette ayırım yapmamalı
9. Yaptığı iyilikten karşılık beklememeli
10. Güler yüzlü ve tatlı dilli olmalı
11. Hataları yüze vurmamak
12. Dostluğa önem vermeli
13. Kötülük edenlere iyilikte bulunmalı
14. Tevazu sahibi olmalı
15. İnsanların işlerini içten, gönülden ve güler yüzle yapmalı

16. Başkasının malına hıyanet etmemeli
17. Cömert, ikram ve kerem sahibi olmalı
18. Öfkesine hâkim olmalı
19. Sır saklamak
20. Mahiyetindekileri ve hizmetindekileri gözetmeli ve korumalıdır.

Bundan başka, Ahilerin toplam 740 görgü kuralı vardır. Ahiliğe yeni başlamış birisinin, bu kurallardan 124 tanesini bilmesi gerekiyordu. Fütüvvet ve "ahilik" adabı", yani ahlak ve davranış kuralları, yüzyıllar boyunca Anadolu Türk insanının milli karakterini belirlemiştir (İnancık, 1999). Ahilik kurumundaki eğitimin asıl amaçlarından biri, "bireyi sosyalleştirerek üstün insan haline getirmektir" (Günay, 2003).

Ahi ahlakını biçimsel ve biçimsel olmayan olarak iki ayrı düzlemde incelemek daha doğru bir anlayıştır. Biçimsel ahlak ilkeleri Ahilerin toplum içinde sergiledikleri davranışları betimler. Bunlar kapalı, dışa ait ve açık, içe ait on iki temel emirle özetlenebilir.

Dışa ait, kapalı altı emir;

- Bel; Başkalarının onur ve namusuna kapalı
- El; Hırsızlık, zorbalık, kötülük ve hırsla kapalı
- Dil; Yalan, iftira, hakarete kapalı
- Göz; Başkalarının hatalarını görmeye kapalı
- Mide; Sefahate kapalı
- Kulak; Dedikoduya kapalı

İçe ait ve açık olan altı emir;

- Cömert
- Tevazu sahibi
- Merhametli ve bağışlamaya açık
- Alçakgönüllü
- Bencilikten uzak
- Gerçekçi olması istenir (www.ahilik.net, Erişim tarihi: 07.09.2012; Bayram, 1994)

3.5. Ahilerin Üyelerine Kazandırdığı Nitelikler

Ahilikte bireyin kendisine, ailesine ve içinde yaşadığı topluma karşı sorumlulukları vardır. Her bir Ahi bu sorumluluğunu özenle yerine getirirdi. Ahilik Teşkilatı'ndaki diğerkamılığın yerini günümüzde ise bireycilik almıştır (Günay, 2003). Ahi zaviyelerinde meslek ve sanat alanlarında çırak-kalfa-usta ilişkisi bulunurdu. Bilgi ve kültür seviyelerinin yükselmesi içinde üyelere adab-ı muşae-

ret, yurttaşlık görevi, askerlik ödevi öğretilir ve genel bilgiler verilirdi. Peygamberimizin hayatı, ibadet ve İslam kurallarına dair eserler okunur, toplu yaşama ile ilgili görgü kuralları öğretilirdi. 3'ü açık, 3'ü kapalı diye nitelendirilen 6 ahlak ve insanlık kuralı benimsetilirdi: Bunlardan, "eli açık, kapısı açık, sofrası açık olmalı"; "gözü kapalı, dili bağlı, beli bağlı" özellikleri aranırdı (Kantarıcı, 2007; Kurtulmuş, 2011). Ahilik, sanatla ahlakı bütünleştiren bir teşkilattır. Ahi Evran'a göre, toplumdaki fertlerin büyük bir kesimi, sanata yönlendirilmeli ve her biri, belli bir sanat dalı ile meşgul edilmeli ki, toplumun ihtiyaçları karşılanabilsin. Kendisi de bir deri tüccarı olan Ahi Evran, Ahi Teşkilatı'nı kurarak, zamanla Anadolu, Balkarlar ve Kırım'a yayılmıştır (Gelici ,2007).

Ahilerin kız çocukların verdiği şu öğütlerle örtüşmektedir:

1. İşine dikkatli ol: Ailenin ve evinin işini ihmal etme
2. Aşına dikkatli ol: İyi yemek pişir, iktisatlı ol
3. Eşine dikkatli ol: Her türlü şartlar altında eşine sahip ol (Kantarıcı, 2007; Kurtulmuş, 2011; Çağatay, 1997).

Ahi Teşkilatı, Osmanlı Devleti'nde kurulan en büyük ve en organizeli sivil toplum kuruluşlarından birisidir. Ülke düzeyinde bütün esnaf birlikleri Kırşehir'de bulunan bütün Ahi Evran zaviyesine bağlı idi (Bayram, 1991).

Bir Ahi Baba Nasihati

Ey oğul;

Gerektir ki, güzel ahlaktan, akl-ı selimden dışarı adım atmayasın, nefsine ve şeytana uymayasın, haramdan, iğrençliklerden perhiz edesin, sünnetleri koçaltmayasın, elinle koymadığını götürmeyesin, kimsenin sanatına tamah etmeyesin, kimsenin çoluk çocuğuna hıyanet nazarı ile bakmayasın, kimseye kibir, buğuz, buhul ve haset etmeyesin, her kimin ayıbını görürsen örtesin, dünyaya aşırı muhabbet göstermeyesin, senden büyüğe varıp, ona izzet-i ikram edesin, hürmet ve hizmette bulunasın, bir elinin kisbini kifayet kisbe, bir elinin kisbini ahret günü için fakir fukaraya sarfedesin, hayır işlerinde elinden geleni yapmaktakusur etmeyesin (Mahmut Nasirrettin Hz. Ahi Evran-ı Veli).

Ustalığa yükselen genç kalfanın kulağına ustalar meclisinde Ahi Baba tarafından kulağına şu sözler söylenirdi:

"Harama bakma, haram yeme, haram içme.
Doğru, sabırlı, dayanıklı ol. Yalan söyleme.

Büyüklerden önce söze başlama. Kimseyi kandırma, kanaatkar ol. Dünya malına tamah etme. Yanlış ölçme, eksik tartma. Kuvvetli ve üstün durumda iken, affetmesini, hiddetli iken yumuşak davranmasını bil ve kendin muhtaç iken bile başkalarına verecek kadar cömert ol (Ekinci, 1989).

3.6. Ahilerin Türk Diline Verdiği Önem

Ahilik Teşkilatı, aynı zamanda Türk dilinin ve kültürünün koruyucusu olmuştur. Anadolu'daki diğer dillere, özellikle Arap, Acem, Bizans kültürlerine karşı Türk kültürünü koruyup, Türkçe konuşan ve Türkçe yazan ozanları ve düşünürleri bir şemsiye altında toplayan Ahi Teşkilatı olmuştur. Böylece Ahiler, bizi biz yapan dilimizi, koruyup geliştirmişlerdir. Hoca Ahmet Yesevî'den başlayarak büyük Türk düşünür ve gönül adamları Yunus Emre, Hacı Bektaşî Velî, Ahi Evran, Aşık Paşa, Gül şehri, Hacı Bayram Velî ve daha niceleri hem İslamiyeti, hem de milli özelliklerimizi ve değerlerimizi Türkçe ile anlattılar, yazdılar ve yayınladılar. Osmanlı Devleti'nin Türkçeyi devletin resmi dili kabul etmesi, bu dili cihan şümül bir konuma getirmesinde, Ahilerin büyük katkısı olmuştur.

Ahiler Türkçe konuşmaya, Türkçe yazmaya ve Türkçeyi diğer milletlere yaymaya özel önem vermişlerdir. Ahiler, sadece Türkçeyi öğrenip-öğretmekle kalmayıp; dil yönünde kabiliyetli insanları, edebiyatçıları, şairleri yetiştirerek onlara ciddi sorumluluklar yüklemişlerdir. Böylece Türkçe'nin günümüze kadar çok ileri bir seviyede gelmesini sağladılar. Yunus'un yaşadığı dönem, Ahilerin Anadolu'da yaşadığı en faal dönemdir. Kendisi de bir Ahi olan Yunus Emre'nin yüzyıllar önce yazdığı şiirlerini bugün rahatlıkla anlayabiliyorsak işte bunu Ahi teşkilatına borçluyuz (<http://istesob.org/ahilik.html>).

4. Tartışma ve Sonuç

Ahilik, sınıf çatışmasının ve menfaat çatışmasının olmadığı, aksine iç huzur ve sosyal barışın sağlandığı bir toplum yapısının şekillenmesinde önemli bir işlev ve tarihi bir rol üstlenmiştir. Bireysel bağlamda ise, kendisiyle ve içinde yaşadığı toplumla barışık ve uyumlu, yetenekli, mesleki ve sosyal becerileri gelişmiş, sosyal kuralları ve değerleri öğrenmiş, davranışlarında ölçülü hareket eden, sağlam karakterli ve sağlam kişilikli bireyler bu kurumlar vasıtasıyla topluma kazandırılmıştır. Böylece, Ahilik kurumları, "birey-toplum" bağlamında önemli işlevler üstlenmiştir. Ahilik Teşkilatı'nda, insan-insan, insan-toplum, insan-eşya, insan-tabiat ilişkileri, bireyin mutluluğuna göre düzenlenmiştir. Bu anlayış ve insana verilen değer sonucunda Ahilikte, dayanışmacı toplum yapısının esas alındığı görülür. Dayanışmacı toplum anlayışında, toplumu meydana getiren sosyal kesimlerinin menfaatlerinin birbiriyle çatışmadığına inanılır. Sadece kesimler arasında değil, aynı kesim içerisinde bulunan fertler arasında da çatışmaya sebep olabilecek davranışlara izin verilmemiştir. Böylece toplum da iç huzurun ve barışın sağlanmasına çalışılır. Bunun sağlanmasında da esas olan uzlaşmadan çok diyalogdur. Ahilikte, uzlaşmadan ziyade, ferdin diğer insanları düşünerek ölçülü ve dengeli davranışlar göstermesi söz konusudur. Bu yaklaşımda ferdin taviz vermesi değil, gönüllü katkısı esas olduğundan, sonucunda burukluk yaşanmaz; aksine, iç huzur duyulur.

Ahilik ahlakıyla yetişmiş Osmanlı esnaf ve sanatkârında doğruluk, dürüstlük ve güvenilirlik esastır. Hileli satışa kesinlikle müsaade edilmezdi. Yabancı bir kumaş tacirinin Osmanlı ülkesine gelerek bir kumaş imalathanesinin mallarını beğenip hepsini almak istedikten sonra, mal sahibinin kumaş toplarını denkleken bir top kumaşı ayırdığını görüp bu hareketinin sebebini sorması üzerine, Osmanlı esnafı "Onu sana veremem, kusurludur" cevabını verince; yabancı tacirin "Ziyanı yok, önemli değil" demesine rağmen Osmanlı esnafının o kumaş topunu vermemekte direterek: "Benim malımın kusurlu olduğunu söyledim, biliyorsunuz. Fakat siz onu kendi memleketinizde satarken, alıcılarınızın orada benim bunları size söylemiş olduğumu bilmeyeceklerdir. Böylece de müşterilerinize kusurlu mal satmış olacağım. Neticede Osmanlının gururu şeref ve haysiyeti rencide olacak, bizi de hilekâr sanacaklardır. Onun için bu sakat topu asla size veremem" diyerek kumaşı vermemiştir.

Bugün ise kıvılcımın meydana getirdiği yangın misali, ülkemizde gün be gün artan yolsuzluk, adam ve akraba kayırma olayları neticesinde de ne yazık ki geline nokta ortadadır. Siyasetin de ticaret gibi zenginleşme aracı olarak kullanılmasıyla, artık hem küresel bir sorun olan hem de ülkemizin 3.önemli (hissizlik 2.terör) meselesi "yolsuzluk"tur. Yapılan araştırmalarda Türkiye, bugün GRECO (Yolsuzluğa karşı devletler grubu) sıralamasında 159 ülke arasından, 65. sıradadır. Sonuçta, Ahilik Sisteminden her bireyin, her kurum ve kuruluşun kendine çıkaracağı çok önemli dersler, öğütler ve örnekler vardır.

KAYNAKÇA

- Ahilik Döneminde Tüketici Hakları*. Erişimtarihi: 11.08.2012, <http://www.ankaracamcilarodasi.org.tr/resimler/ahilikhaftasi.pdf>.
- Ahilik*. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi İstanbul, 1998, e1, s. 527-545.
- Ahilik.Erişimta.nht*: 08.09.2012, <http://www.ahilikdernegi.org/ahilik.html>.
- Ahilik*. Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi (15. baskı). İstanbul: c.1, s. 200.
- Anadolu Kadınlar Birliği (Bacıyan-ı Rum)*. Erişimtarihi: 11.08.2012, http://www.ahilik.net/index.php?option=com_content&view=article&id=48&Itemid=0
- Ahilikte İi Ahlakı*. Erişimtarihi: 11.08.2012, İstanbul Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği, Erişim tarihi: 10.08.2012, <http://istesob.org/ahilik.html>.
- Ahilerde Ahlak Anlayıp*. Erişimtarihi: 07.09.2011, <http://www.ahilik.net/index.php?vw=article&id=127%3Aahilik-makale>.

- Ahiliğin Türk Diline Verdiği Önem*. Erişim tarihi: 11.08.2012, İstanbul Esnaf Ve Sanatkârlar Odaları Birliği, Erişimtarihi: 10.08.2012, <http://istesob.org/ahilik.html>.
- Ahiliğin Temel İlkeleri*. Erişim tarihi: 10.08.2012, www.ahilikgen.tr/gorgu/temel.htm.
- Akman, M. (2006). *Balıkesir Yöresinde Ahilikten Kalma Tören ve Uygulamalar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akça, Gürsoy (2003). *Ahilik Geleneği ve Günümüz Fethiye Esnafı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bayram, Mikail (1991). *Ahi Evran ve Ahi Teşkilatının Kuruluşu*. Konya: Damla Matbaacılık.
- _____, (1994). *Anadolu Kadınlar Birliği (Bacıyan-ı Rum)*. Konya: Damla Ofset matbaacılık.
- Çağatay, N. (1997). *Bir Türk Kurumu Olan Ahilik*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Demir, G. (01.02.2011). *İşsizlik, Terör ve Yolsuzluğun Çözümünde: Ahilik-Yolu*. Erişimtarihi: 11.08.2012, http://www.ahilik.net/index.php?option=com_content&view=article.
- Doğan, D. M. (1990). *Büyük Türkçe Sözlük*. (8. Baskı). Ankara: Rehber Yayınları, s. 17.
- Ekinci, Yusuf (1989). *Ahilik ve Meslek Eğitimi*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Araştırma-İnceleme Dizisi: 862.
- Erken, V. (1999). *Ahilik Teşkilatına Vizyonu*. II. Uluslararası Ahilik Kültürü Sempozyumu Bildirileri, 13-15 Ekim 1999, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Gelici, M. (2007). *Protestan İş Ahlakı ile Ahilik İş Ahlakının Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Günay, A. (2003). *Ahilikte Mesleki ve Sosyal Dayanışma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İnancık, H. (1999). *Osmanlı*. Ankara: Cilt. 1, s.59-60.
- Kantarcı, Z. (2007). *İş Etiği ve Ahilik*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

- Koksal, F. (2008). *Ahi Evran ve Ahilik*. (2. Baskı). Kırşehir Valiliği Kültür Hizmeti Yayınları. Yayın No: 5.
- Kurtulmuş, Z. (2011). Ahilik ve Günümüze Yansımaları. (Editör: Çakır, Baki & Gümüş İskender). Kırklareli Üniversitesi Yayınları, Yayın no: 1,41-56.
- Şeker, M. (2006). *Anadolu'nun Türkleşmesi ve Kültürel Hayatı*. İstanbul: Ötüken Yayınları, s. 176-196.